

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2020/593 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 30ής Απριλίου 2020

για την έγκριση των συμφωνιών και των αποφάσεων σχετικά με μέτρα σταθεροποίησης της αγοράς στον τομέα της πατάτας

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 222,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο τομέας της πατάτας μπορεί να υποδιαιρεθεί σε νωπές πατάτες, οι οποίες αγοράζονται κυρίως για οικιακή κατανάλωση, και σε πατάτες προς μεταποίηση, οι οποίες χρησιμοποιούνται σε ζωοτροφές και μεταποιημένα τρόφιμα, όπως οι κατεψυγμένες πατάτες (συμπεριλαμβανομένων των κατεψυγμένων τηγανητών πατατών), οι αποξηραμένες πατάτες, οι παρασκευασμένες ή οι διατηρημένες πατάτες.
- (2) Η παραγωγή πατάτας στην Ένωση ανέρχεται σε περίπου 52 εκατομμύρια τόνους, εκ των οποίων 19,5 εκατομμύρια τόνοι αντιστοιχούν σε πατάτες προς μεταποίηση. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί πατάτας προς μεταποίηση στην Ένωση είναι το Βέλγιο, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία και οι Κάτω Χώρες. Η παραγωγή κατεψυγμένων τηγανητών πατατών εκτιμάται ότι καλύπτει περίπου το 41 % της παραγωγής πατάτας προς μεταποίηση.
- (3) Η Ένωση είναι καθαρός εξαγωγέας μεταποιημένων πατατών. Κατά μέσο όρο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων 5 ετών, εκτιμάται ότι τουλάχιστον 4 εκατομμύρια τόνοι πατάτας προς μεταποίηση εξάγονται από το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες προς τρίτες χώρες, υπό μορφή μεταποιημένων προϊόντων πατάτας. Οι εξαγωγές κατεψυγμένων πατατών και, ιδίως, κατεψυγμένων τηγανητών πατατών, είναι ιδιαίτερα σημαντικές υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς: το 64 % των κατεψυγμένων πατατών που εξάγονται σε παγκόσμιο επίπεδο προέρχονται από την Ένωση και η αξία των εξαγωγών κατεψυγμένων τηγανητών πατατών από την Ένωση προς τρίτες χώρες εκτιμήθηκε σε 1,85 δισ. EUR το 2019.
- (4) Λόγω της τρέχουσας πανδημίας COVID-19 και των εκτεταμένων περιορισμών στις μετακινήσεις των προσώπων που έχουν επιβληθεί στα κράτη μέλη, οι παραγωγοί πατάτας προς μεταποίηση αντιμετωπίζουν οικονομικές αναταράξεις, οι οποίες προκαλούν οικονομικές δυσχέρειες και προβλήματα ρευστότητας.
- (5) Η εξάπλωση της νόσου και τα μέτρα που έχουν επιβληθεί περιορίζουν τη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού, γεγονός που θίγει ιδίως τα στάδια της παραγωγής, της μεταποίησης και της μεταφοράς πατάτας προς μεταποίηση.
- (6) Η υποχρεωτική αναστολή λειτουργίας, στην Ένωση και σε τρίτες χώρες, των εστιατορίων και των λοιπών χώρων φιλοξενίας, όπως οι καντίνες σχολείων και επιχειρήσεων, καθώς και η ματαίωση αθλητικών και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, όπως πολιτιστικά και υπαίθρια φεστιβάλ, αθλητικά τουρνουά, επέφερε επίσης τη διακοπή λειτουργίας του κλάδου της φιλοξενίας και της εστίασης, με αποτέλεσμα να επέλθουν σημαντικές αλλαγές στα πρότυπα ζήτησης προϊόντων πατάτας. Δεδομένου ότι οι καταναλωτές έχουν πλέον, σε μεγάλο βαθμό, πάψει να γευματίζουν εκτός σπιτιού ή να αγοράζουν φαγητά ταχείας εστίασης, η ζήτηση των καταναλωτών στράφηκε προς τις νωπές πατάτες για μαγείρεμα στο σπίτι. Επιπλέον, μολονότι οι καταναλωτές έχουν αυξήσει την κατανάλωση ορισμένων μεταποιημένων προϊόντων πατάτας, όπως τα πατατάκια και ο αποξηραμένος πουρές, αυτό δεν μπορεί να αντισταθμίσει την πτώση της ζήτησης στον κλάδο της φιλοξενίας και της εστίασης.
- (7) Επιπλέον, οι αγοραστές στην Ένωση και στην παγκόσμια αγορά ακυρώνουν συμβάσεις και καθυστερούν τη σύναψη νέων, εν αναμονή περαιτέρω πτώσης των τιμών. Ακόμη, οι εξαγωγές αντιμετωπίζουν προβλήματα εφοδιαστικής, καθώς η έναρξη της πανδημίας COVID-19 στην Κίνα έχει προκαλέσει σημαντική συμφόρηση στους εκεί λιμένες αλλά και αλλού. Η περίοδος των αυξημένων ακυρώσεων δρομολογίων από πλοία μεταφοράς (blank sailings) αναμένεται να συνεχιστεί τουλάχιστον έως τον Ιούνιο του 2020, με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των διαθεσμών εμπορευματοκιβωτίων, ιδίως των εμπορευματοκιβωτίων που προορίζονται για νωπά και κατεψυγμένα προϊόντα, την αισθητή αύξηση των τιμών, και την αναβολή των μεταφορών των εξαγωγών. Από την τέταρτη εβδομάδα του Μαρτίου 2020, οι ενωσιακοί παραγωγοί πατάτας προς μεταποίηση έχουν αναφέρει μείωση της τάξης του 25 % έως 47 % όσον αφορά τον αριθμό των συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και της τάξης του 30 % έως 65 % όσον αφορά τις εξαγωγές σε τρίτες χώρες.

(1) ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 671.

- (8) Ως εκ τούτου, ενώ η ζήτηση για νωπές πατάτες έχει, στο παρόν στάδιο, αυξηθεί, σημειώθηκε κατακόρυφη πτώση της ζήτησης για πατάτες προς μεταποίηση, η οποία έχει άμεσο και σοβαρό αντίκτυπο στην αγορά. Η κατακόρυφη πτώση της ζήτησης αφορά ιδίως, αλλά όχι μόνο, τις πατάτες προς μεταποίηση που χρησιμοποιούνται στις κατεψυγμένες τηγανητές πατάτες, άλλες τεμαχισμένες πατάτες και τα συσκευασμένα υπό κενό προϊόντα, τα οποία καταναλώνονται συνήθως σε καταστήματα ταχείας εστίασης και σε εστιατόρια. Λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών των νωπών πατατών και των πατατών προς μεταποίηση, οι πατάτες προς μεταποίηση δεν μπορούν να πωληθούν στην αγορά νωπών πατατών. Κατά συνέπεια, καθώς δεν υπάρχουν συναλλαγές, οι τιμές στις προθεσμιακές αγορές έχουν μειωθεί σημαντικά και βρίσκονται, τον Απρίλιο του 2020, σε επίπεδο κατά 90 % χαμηλότερο σε σύγκριση με τις προσφερόμενες τιμές του Ιανουαρίου 2020. Ως συνέπεια της διακοπής των συναλλαγών, σε ορισμένα κράτη μέλη παραγωγής όπως το Βέλγιο και η Γαλλία, δεν υπάρχουν πλέον προσφορές τιμών για ορισμένες πατάτες προς μεταποίηση, γεγονός που αποτελεί ένδειξη έντονης πτώσης του όγκου και της αξίας των συναλλαγών. Σε άλλα κράτη μέλη, όπως η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες, έχουν καταγραφεί μειώσεις κατά 90 % των τιμών για τις πατάτες προς μεταποίηση.
- (9) Επιπλέον, υπάρχουν επί του παρόντος μεγάλες ποσότητες πατάτας προς μεταποίηση που έχουν τεθεί σε αποθεματοποίηση. Εκτιμάται ότι τουλάχιστον 2 650 000 τόνοι πατάτας προς μεταποίηση (αξίας 400 εκατ. EUR) της περιόδου εμπορίας 2019 θα παραμείνουν στο απόθεμα μέχρι το τέλος της περιόδου εμπορίας 2020 τον Ιούλιο του 2020. Οι πατάτες προς μεταποίηση που συγκομίστηκαν τον Οκτώβριο/Νοέμβριο του 2019 και βρίσκονται ακόμη σε απόθεμα, σύντομα θα καταστούν ακατάλληλες για οποιαδήποτε χρήση λόγω της υποβάθμισης της ποιότητάς τους. Προκειμένου να υπάρξει χώρος για τις πατάτες προς μεταποίηση της περιόδου εμπορίας 2020, οι παραγωγοί θα πρέπει να καταστρέψουν το τμήμα των εναπομενόντων αποθεμάτων που δεν μπορούν να υποβληθούν σε μεταποίηση εγκαίρως. Δεδομένου ότι οι παραγωγοί θα πρέπει να επωμιστούν το κόστος μεταφοράς και καταστροφής της παραγωγής, υπάρχει κίνδυνος οι πατάτες προς μεταποίηση να διασκορπιστούν στους αγρούς, ως ύστατη λύση. Ο διασκορπισμός στους αγρούς των πατατών προς μεταποίηση θα δημιουργήσει κίνδυνο μακροχρόνιων περιβαλλοντικών και φυτοϋγειονομικών επιπτώσεων, διότι οι εν λόγω πατάτες θα βλαστήσουν στις επόμενες καλλιέργειες και ενδέχεται να εμφανίσουν ασθένειες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μακροχρόνια μόλυνση του εδάφους και να θέσουν σε κίνδυνο τις νέες φυτείες για μεγάλο χρονικό διάστημα.
- (10) Δεδομένων των ανωτέρω περιστάσεων, τα εν λόγω γεγονότα χαρακτηρίζονται ως περίοδος σοβαρής ανισορροπίας της αγοράς.
- (11) Προκειμένου να βοηθηθούν οι παραγωγοί πατάτας να επιτύχουν κάποια ισορροπία κατά την περίοδο αυτή της σοβαρής ανισορροπίας της αγοράς, είναι σκόπιμο να επιτραπεί σε γεωργούς, ενώσεις γεωργών ή ενώσεις των εν λόγω ενώσεων, ή σε αναγνωρισμένες οργανώσεις παραγωγών, ενώσεις αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών και αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις να συνάπτουν συμφωνίες και να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις πατάτες προς μεταποίηση σε προσωρινή βάση για περίοδο έξι μηνών. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν: i) τις αποσύρσεις από την αγορά και τη δωρεάν διανομή· ii) την επεξεργασία και τη μεταποίηση· iii) την αποθεματοποίηση· iv) την κοινή προώθηση· και v) τον προσωρινό προγραμματισμό της παραγωγής.
- (12) Οι εν λόγω συμφωνίες και αποφάσεις που αφορούν τις πατάτες προς μεταποίηση θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν: i) την απόσυρση των πατατών από την αγορά για τη μεθοδική καταστροφή των προϊόντων ή τη δωρεάν διανομή σε τράπεζες τροφίμων ή σε δημόσιους οργανισμούς· ii) τη μεταποίηση των πατατών για άλλους σκοπούς, όπως οι ζωτροφές ή η παραγωγή για μεθάνιοποίηση· iii) τη δημιουργία και την εξεύρεση δυναμικότητας αποθεματοποίησης και την προετοιμασία των πατατών για μεγαλύτερες περιόδους αποθεματοποίησης· iv) την προώθηση της κατανάλωσης μεταποιημένων προϊόντων πατάτας· και v) μέτρα προγραμματισμού για τη μείωση των όγκων για τις μελλοντικές φυτείες και την προσαρμογή των υφιστάμενων συμβάσεων για τις πατάτες από την περίοδο εμπορίας 2020.
- (13) Τέτοιες συμφωνίες ή αποφάσεις σχετικά με τις πατάτες προς μεταποίηση θα πρέπει να επιτραπούν προσωρινά για διάρκεια έξι μηνών. Πρόκειται για την περίοδο κατά την οποία τα μέτρα αναμένεται να έχουν τον σημαντικότερο αντίκτυπο, διότι κατά την περίοδο αυτή, αφενός, τα υφιστάμενα αποθέματα πατατών της περιόδου εμπορίας 2019 πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο διαχείρισης και, αφετέρου, θα συγκομιστούν, από αυτό το καλοκαίρι, οι πατάτες της περιόδου εμπορίας 2020.
- (14) Σύμφωνα με το άρθρο 222 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, η έγκριση χορηγείται αν οι εν λόγω συμφωνίες και αποφάσεις δεν παρεμποδίζουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και αν αποσκοπούν αποκλειστικά στη σταθεροποίηση του τομέα. Με τις εν λόγω προϋποθέσεις εξαιρούνται οι συμφωνίες και οι αποφάσεις που άμεσα ή έμμεσα οδηγούν σε κατακερματισμό των αγορών, σε διακρίσεις λόγω ιθαγένειας ή σε καθορισμό τιμών. Εάν οι συμφωνίες και οι αποφάσεις δεν πληρούν ή δεν πληρούν πλέον τις εν λόγω προϋποθέσεις, το άρθρο 101 παράγραφος 1 της Συνθήκης εφαρμόζεται στις εν λόγω συμφωνίες και αποφάσεις.
- (15) Η έγκριση που προβλέπεται στον παρόντα κανονισμό θα πρέπει να καλύπτει συνολικά την επικράτεια της Ένωσης, δεδομένου ότι οι σοβαρές ανισορροπίες της αγοράς αφορούν το σύνολο της Ένωσης.

- (16) Προκειμένου τα κράτη μέλη να είναι σε θέση να αξιολογήσουν κατά πόσο οι εν λόγω συμφωνίες και αποφάσεις σχετικά με τις πατάτες προς μεταποίηση δεν υπονομεύουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και αποσκοπούν αποκλειστικά στη σταθεροποίηση του τομέα της πατάτας, θα πρέπει να παρέχονται, στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους, συμπεριλαμβανομένων των αρχών ανταγωνισμού του εν λόγω κράτους, με το μεγαλύτερο μερίδιο του κατ' εκτίμηση όγκου παραγωγής πατάτας τον οποίο αφορούν οι εν λόγω συμφωνίες ή αποφάσεις, πληροφορίες σχετικά με τις συμφωνίες που συνάπτονται και τις αποφάσεις που λαμβάνονται, καθώς και σχετικά με τον όγκο της παραγωγής και τη χρονική περίοδο που καλύπτονται από τις συμφωνίες ή τις αποφάσεις αυτές.
- (17) Λαμβανομένων υπόψη της σοβαρής ανισορροπίας της αγοράς, της ανάγκης για κατεπείγουσα διαχείριση του εναπομένου αποθέματος πατάτας και της εγγύτητας της χρονικής στιγμής κατά την οποία οι πατάτες συνήθως συγκομίζονται, αποθηκεύονται και μεταποιούνται, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να αρχίσει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του.
- (18) Τα μέτρα που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής για την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Με την επιφύλαξη του άρθρου 152 παράγραφος 1α, του άρθρου 209 παράγραφος 1 και του άρθρου 210 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, οι γεωργοί, οι ενώσεις γεωργών, οι ενώσεις των εν λόγω ενώσεων, οι αναγνωρισμένες οργανώσεις παραγωγών, οι ενώσεις αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών και οι αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις επιτρέπεται να συνάπτουν συμφωνίες και να λαμβάνουν κοινές αποφάσεις σχετικά με τις πατάτες προς μεταποίηση όσον αφορά τις αποσύρσεις από την αγορά και τη δωρεάν διανομή, την επεξεργασία και τη μεταποίηση, την αποθεματοποίηση, την από κοινού προώθηση και τον προσωρινό προγραμματισμό της παραγωγής για διάρκεια εξαμήνης περιόδου, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 2

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε οι συμφωνίες και οι αποφάσεις που μνημονεύονται στο άρθρο 1 να μην υπονομεύουν την ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποσκοπούν αποκλειστικά στη σταθεροποίηση του τομέα της πατάτας.

Άρθρο 3

Κατά τόπον πεδίο εφαρμογής της παρούσας έγκρισης είναι η επικράτεια της Ένωσης.

Άρθρο 4

1. Αμέσως μετά τη σύναψη των συμφωνιών ή τη λήψη των αποφάσεων που μνημονεύονται στο άρθρο 1, οι οικείοι γεωργοί, ενώσεις γεωργών, ενώσεις των εν λόγω ενώσεων, αναγνωρισμένες οργανώσεις παραγωγών, ενώσεις αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών και αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις κοινοποιούν τις εν λόγω συμφωνίες ή αποφάσεις στις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους με το μεγαλύτερο μερίδιο του κατ' εκτίμηση όγκου παραγωγής πατάτας τον οποίο αφορούν οι εν λόγω συμφωνίες ή αποφάσεις, αναφέροντας τα ακόλουθα:

- α) τον κατ' εκτίμηση όγκο παραγωγής τον οποίο αφορά η συμφωνία ή η απόφαση·
- β) την προβλεπόμενη χρονική περίοδο εφαρμογής.

2. Το αργότερο 25 ημέρες από τη λήξη της εξαμήνης περιόδου του άρθρου 1, οι οικείοι γεωργοί, ενώσεις γεωργών, ενώσεις των εν λόγω ενώσεων, αναγνωρισμένες οργανώσεις παραγωγών, ενώσεις αναγνωρισμένων οργανώσεων παραγωγών και αναγνωρισμένες διεπαγγελματικές οργανώσεις κοινοποιούν στις αρμόδιες αρχές που μνημονεύονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου τον όγκο παραγωγής πατάτας που πράγματι κάλυψαν οι συμφωνίες ή οι αποφάσεις.

3. Σύμφωνα με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2017/1185 της Επιτροπής⁽²⁾, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τα εξής:
- α) το αργότερο εντός πέντε ημερών από τη λήξη κάθε μηνιαίας περιόδου, τις συμφωνίες και αποφάσεις που κοινοποιήθηκαν σε αυτά σύμφωνα με την παράγραφο 1 εντός της εν λόγω περιόδου·
 - β) το αργότερο εντός 30 ημερών από τη λήξη της εξαμηνιαίας περιόδου του άρθρου 1, συνοπτική παρουσίαση των συμφωνιών και αποφάσεων που εφαρμόστηκαν εντός της εν λόγω περιόδου.

Άρθρο 5

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 30 Απριλίου 2020.

Για την Επιτροπή
Η Πρόεδρος
Ursula VON DER LEYEN

⁽²⁾ Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2017/1185 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2017, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις κοινοποιήσεις στην Επιτροπή πληροφοριών και εγγράφων, και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων κανονισμών της Επιτροπής (ΕΕ L 171 της 4.7.2017, σ. 113).